

Datum: 11.04. 2023.

Broj: 02-06-1028

REAKCIJA NA NACRT ZAKONA O POSEBNOM REGISTRU I JAVNOSTI RADA NEPROFITNIH ORGANIZACIJA

Udar na rad udruženja građana

Nacrt Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija predstavlja diskriminaciju prema udruženjima građana koji se finansiraju od stranih donatora i jasno pokazuje da je namjera vlasti u Republici Srpskoj da ograniče rad organizacijama koje kritikuju njihov rad

Banja Luka, 11. april 2023. godine - Udruženja građana i građanki uputila su inicijativu Ministarstvu pravde da povuče Nacrt Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija, naglašavajući u komentarima na sam Nacrt zakona da se on kosi ne samo sa standardima ljudskih prava, Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, Ustavom Bosne i Hercegovine i Ustavom Republike Srpske, nego je u direktnoj suprotnosti sa više važećih zakona u Republici Srpskoj, kao što su Zakon o opštem upravnom postupku, Zakon o upravnim sporovima, Zakon o parničnom postupku, Zakon o udruženjima i fondacijama, Zakon o računovodstvu i reviziji, Zakon o inspekcijama itd. Nadalje, ovaj Nacrt zakona predstavlja nastavak aktivnosti na suzbijanju sloboda izražavanja i udruživanja, koje su započete inicijativom za kriminalizaciju klevete i uvrede, a nastavljene kroz napade na novinare, aktiviste i NVO.

Formulacije koje nudi predloženi Nacrt su strane domaćoj pravnoj teoriji, neprecizne, dvosmislene ili suvišne. Tako npr. termin „agent stranog uticaja” koji se pojavljuje u Nacrtu zakona zatičemo prvi put u pravnoj istoriji Bosne i Hercegovine i sama formulacija korišćena u njemu jasno predstavlja pokazatelj da tendencije ovog Nacrta jesu da pežorativno predstave rad udruženja građana. Podsjećamo da je prema Zakonu o udruženjima i fondacijama Republike Srpske udruženje „svaki oblik dobrovoljnog povezivanja više fizičkih ili pravnih lica radi unapređenja ili ostvarivanja nekog zajedničkog ili opšteg interesa ili cilja, u skladu sa Ustavom i zakonom, a čija osnovna svrha nije sticanje dobiti”.

Nacrtom se zabranjuje obavljanje političkih aktivnosti koje su toliko široko postavljene da mogu onemogućiti svako djelovanje udruženja građana u pravcu poboljšanja zakonske regulative i ostvarivanja bolje zaštite građana, zbog čega se udruženja i formiraju. Ograničavajući „političko djelovanje“ i „političku aktivnost“ (npr. podnošenje inicijative za predlaganje zakona) i uvodeći nadzor nad vrstom aktivnosti koju udruženja mogu provoditi, te uvodeći direktnu kontrolu kroz inspekcijски nadzor, ovaj Nacrt zakona opasno zadire u ustavom zagarantovana prava i slobode i ostavlja veliku mogućnost nadležnim institucijama da proizvoljnim tumačenjem zakona, zabrane rad organizacija čije djelovanje ne ide na ruku vlastima u Republici Srpskoj.

U javnosti se od strane vlasti pokušava predstaviti kako ne postoji regulativa u oblasti rada udruženja građana, kako udruženja ne rade transparentno i da nikome ne polažu račune. Međutim, ovo je apsolutna neistina, pravna regulativa postoji i udruženja su dužna da podnose različite izvještaje institucijama Republike Srpske, te svako udruženje, kao pravno lice, ima obavezu da preda završni finansijski izvještaj Agenciji za posredničke, informatičke i finansijske usluge (APIF), da prilikom priliva finansijskih sredstava banci preda osnovu za priliv sredstava da bi ista mogli koristiti, te podliježe kontrolama Poreske uprave u Republici Srpskoj.

Osim nametanja dvostrukih obaveza sačinjavanja izvještaja, predloženi Nacrt etiketira i diskriminiše udruženja i fondacije iz Republike Srpske čije aktivnosti i projekte finansiraju strane vlade i organizacije, dok su iz Nacrta zakona izuzeta udruženja i fondacije koja se finansiraju iz javnih budžeta, a upravo su ti mehanizmi dodjele finansijskih sredstava nedovoljno transparentni i izvor različitih političkih zloupotreba, posebno u predizbornom periodu.

Na kraju, i same institucije vlasti Republike Srpske se finansiraju kroz međunarodne projekte, iz istih izvora kao i udruženja građana, uključujući Evropsku uniju, USAID, različite međunarodne razvojne agencije, te se postavlja pitanje zbog čega se onda i institucije ne proglašavaju agentima stranog uticaja onda kada dobiju sredstva iz inostranstva?

Zbog toga je jasno da je svrha samog Nacrta poslati poruku građanima da su udruženja građana neprijatelji države i on predstavlja samo jedan korak u nizu višegodišnjih pokušaja vlasti u Republici Srpskoj da ograniče slobodu govora, okupljanja i udruživanja i uguše kritiku na sve načine, pa i metodama svojstvenim totalitarnim režimima.

Banja lučki centar za ljudska prava

Banja lučki socijalni centar

Centar za mlade „KVART“

Centar za istraživanja i studije – GEA

Centar za informativnu dekontaminaciju mladih Banja Luka

Centar za životnu sredinu

Društvo za istraživanje i zaštitu biodiverziteta

Fondacija „Udružene žene“

Helsinški parlament građana Banjaluka

Genesis project

Moja Hercegovina

Omladinska organizacija „Centar“ Mrkonjić Grad

Perpetuum mobile – Institut za razvoj mladih i zajednice

SEMPER- Servis za medijsku profesionalnu edukaciju i razvoj

Transparency International u Bosni i Hercegovini

Udruženje građana „Impuls“ Banjaluka

Udruženje građana „eTrafika“

Udruženje građana „UNSA Geto“

Udruženje građana „Zdravo da ste“

Udruženje za promociju evropskih standarda i unapređenje poslovnog ambijenta

Udruženje " Romska djevojka - Romani cej "

Udruženje građana „Druga priča“

Udruženje građana „Miko mreža“

Udruženje građana „Srce na dlanu“

Udruženje za zaštitu životinja „Vardi“

Udruženje građana „ToPeeR“

Udruženje „Forum Žena“ Bratunac

Udruženje „Stop Mobbing“

Udruženje građana „Radnička solidarnost u BiH“

Udruženje građana „Restart“

Udruženje „Prijatelji Srebrenice“

Udruženje građana „Oštra nula“

Udruženje građana "Budućnost" iz Modriče